

Bornholms
Amt
en del af Europa

REGIONERNES FÆLLESSKAB

**AMTSBORGMESTER
KNUD ANDERSEN**

**JENS NYMAND
CHRISTENSEN
EUROPA-KOMMISSIONEN
REPRÆSENTATION
I DANMARK**

Denne pjece giver en oversigt over Den Europæiske Unions strukturfonde og eksempler på, hvad de indtil nu har betydet for den regionale udvikling i Bornholms Amt.

EU's regionaludvikling vil i de kommende år blive udformet i et tættere samspil med de regionale og kommunale myndigheder.

Et nyoprettet Regionsudvalg med 189 repræsentanter fra de 12 EU-lande vil fremover direkte kunne drøfte regionernes problemer med EU-myndighederne, og det er der god grund til at gøre.

Mange europæere i den erhvervsaktive alder står uden arbejde. Mest bekymrende er nok, at de unges vej fra skole til arbejdsliv i dag er svær og tung. Selv om nogle regioner blomstrer, står andre i stampe eller sygner hen. Der er behov for en særlig indsats for at bevare de nuværende jobs i Europa og skabe nye.

Forskellene mellem de rige og fattige dele af Europa er fortsat store. Velfærd skal udvikles i hele Europa, i modsat fald vil vi opleve øgede sociale spændinger og folkevandringer.

EU forsøger med sin regionalpolitik at hjælpe regionerne i de tolv medlemslande. Solidariteten betyder, at det er de fattigste regioner, der må have størst hjælp. Men også i Danmark drager amter og kommuner fordel af EU's regionalpolitik.

Strukturfondene i EU er med til at fremme de nødvendige investeringer i veje, miljø og energi - og i den vigtigste "kapital" af alle: mennesker. Mange europæere bliver nødt til at gå ind i nye erhverv eller fag. Uddannelse og efteruddannelser skal bl.a. åbne døren til nye muligheder.

Det nyoprettede Regionsudvalg giver regionerne - også danske amter og kommuner - bedre muligheder for at blive hørt i det ny Europa.

AMTERNE OG REGIONAL- UDVIKLING I EU

EU har næsten helt fra sin spæde start arbejdet på at mindske ulighederne mellem rige og fattige medlemslande og regioner i Europa. En egentlig "egnsudviklingsstøtte" blev indført i løbet af 1970'erne og 1980'erne.

Det centrale i EU's regionalpolitik er strukturfondene. Edinburgh-topmødet i 1992 besluttede at øge midlerne kraftigt frem til 1999.

Amterne, København og Frederiksberg får støtte fra strukturfondene. Denne pjece fortæller om strukturfondene og nogle af de danske projekter, som har fået støtte.

Store uligheder

Udgangspunktet for EU's strukturfonde er, at der er store uligheder - ikke blot mellem de 12 medlemslande, men også inden for de enkelte lande.

I de 10 regioner, der er hårdest ramt af arbejdsløshed - især områder i Spanien og Syditalien - er mere end 20 ud af 100 arbejdsløse. I de 10 regioner, hvor arbejdsløsheden er lavest, er kun 2 eller 3 ud af 100 arbejdsløse.

Indbyggerne i de 10 mest tilbagestående regioner - især regioner i Grækenland og Portugal - tjener kun en tredjedel af gennemsnittet i de 10 mest udviklede regioner.

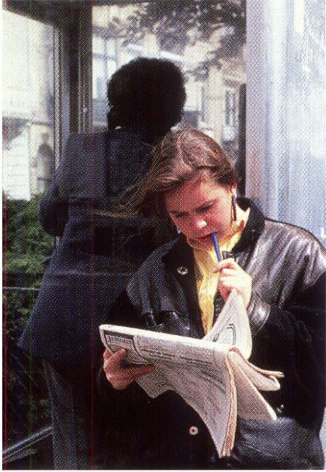
I perioden 1994-1999 er der afsat over 1000 mia. kr - først og fremmest til udvikling af EU's tilbagestående områder. Dæmning i Andalusien, Spanien.

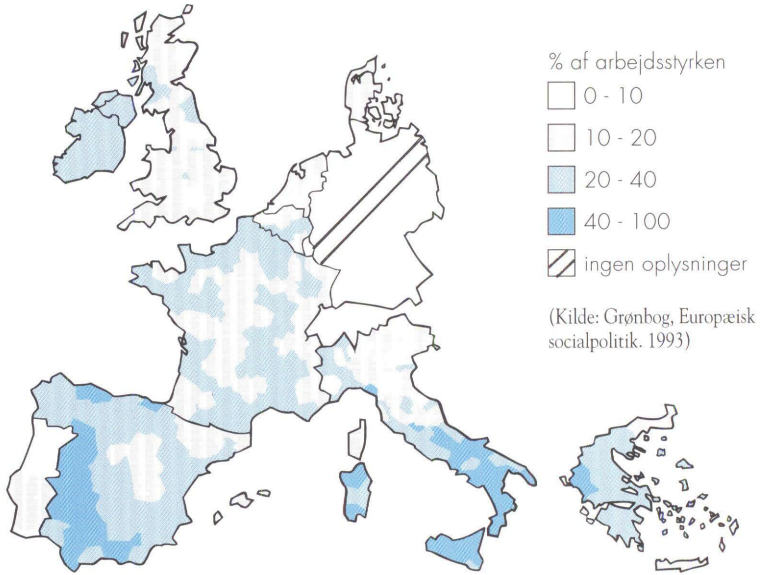
FOTO: LEVERET AF EUROPA-KOMMISSIONEN

Ungdomsarbejdsløshed i EU-landene

Strukturfondene

Med Tyskland som den eneste undtagelse er der større arbejdsløshed blandt unge under 25 år end blandt ældre i alle EU-landene. Det gælder især de mindst udviklede områder.

Målene med de enkelte strukturfonde kan ses i nedenstående oversigt. For at et projekt kan opnå støtte fra fondene, skal det altså opfylde et af disse mål. Støtten kommer fra: Regionalfonden, Socialfonden og Landbrugsfonden.

Oversigt over de tre strukturfonde (se tabel side 15).

Mål	Hjælp til:	Regional fond	Socialfond	Landbrugsfond
1.	Fattige områder	■	■	■
2.	Områder i industriel tilbagegang	■	■	
3.	Bekæmpelse af langtidsledighed og støtte til unge arbejdsløse		■	
4.	Omskoling og efteruddannelse		■	
5.	Landbrug/fiskeri a. Strukturomlægning i landbrug og fiskeri b. landdistrikter	■	■	■

Ingen fattige områder i Danmark

Strukturfondene skal navnlig hjælpe de fattigste områder i de 12 EU-lande, og det bruges 2/3 af midlerne i strukturfondene til. Pengene går især til de tilbagestående regioner: Grækenland, Portugal, Irland, Spanien (undtagen Madrid og den nordlige del af landet) og Syditalien.

For Danmark gælder det om at bruge den økonomiske aktivitet, som strukturfondene skaber i andre dele af EU, til også at skabe vækst i Danmark. En stor del af midlerne til de fattigste lande er øremærket til miljø, veje og energi. Det er områder, som amter, kommuner og danske virksomheder har mange erfaringer med.

De lokale myndigheder i Danmark har desuden tradition for et direkte samarbejde med andre regioner - f.eks. gennem venskabsaftaler eller internationale netværk. Derfor kan danske amter og kommuner få støtte fra strukturfondene ved at indgå i et samarbejde med de fattige områder. Samarbejdet kan f.eks. dreje sig om at bruge dansk viden om, hvordan man renser spildevand eller fjerner kemikalier i forurennet jord.

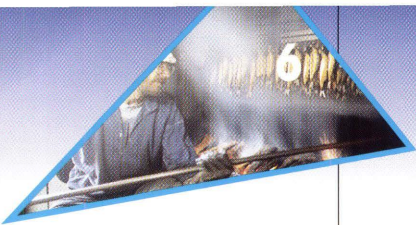
Danske virksomheder kan desuden få del i midlerne ved at deltage i licitationer, ved at samarbejde med lokale virksomheder eller ved at oprette datterselskaber i de fattigste regioner.

Det danske udenrigsministerium har udstationeret konsulenter i de lande, der modtager størst støtte for at lette interesserede danske virksomheders adgang til ordrer på leverancer.

*I perioden 1994-99
går ca. 100 mia. kr
til udvikling af
landdistrikterne.*

FOTO: LEVERET AF EUROPA-KOMMISSIONEN

Områder i industriel tilbagegang

Store industrivirksomheder er i de senere år lukket rundt om i EU-landene - f.eks. kulminer, stålvalseværker eller skibsværfter. Omkring 54 mio. af de 340 mio. indbyggere i de 12 EU-lande bor i regioner, der er ramt af industrilukninger og massefyringer.

Også danske amter og kommuner oplever arbejdsløshed, fordi store nøglevirksomheder lukker eller indskrænker. Det har bl.a. været tilfældet med to skibsværfter. Derfor får 16 kommuner i Nordjyllands Amt og ni kommuner i Storstrøms Amt EU-støtte.

Fremover vil EU bruge strukturfondene til at hjælpe nogle af de regioner, hvor beskæftigelsen mindskes inden for fiskeri. Fiskerierhvervet er ofte koncentreret i regioner, hvor der kun er få muligheder for andet arbejde.

Hjælp til svage grupper

EU ønsker at gøre det nemmere for en række grupper at komme ud på arbejdsmarkedet. Alle danske amter, København og Frederiksberg får EU-støtte til projekter, der kan få langtidsledige og unge arbejdsløse i arbejde.

EU lægger fra 1994 vægt på en særlig opgave: omskoling og efteruddannelse. Det gælder især for personer, som trues af arbejdsløshed. Der skal sættes ind så tidligt, at fyringer undgås. Her vil også danske amter og kommuner kunne regne med EU-støtte til deres borgere i de kommende år.

Projekterne for de langtidsledige er rettet mod personer over 25 år, som har været arbejdsløse i mere end et år.

I de dårligst stillede regioner kan kvinder gennem EU-programmet "NOW" få hjælp til at komme i beskæftigelse. Kvinderne får f.eks. mulighed for at tage en erhvervsuddannelse eller for at starte egen virksomhed.

Et andet eksempel er "Horizon"-programmet, der skal forbedre handicappedes vej til arbejdsmarkedet. Støtten går bl.a. til handicappedes uddannelse og oprettelse af små og mellemstore virksomheder.

Udvikling i landdistrikterne

17 mio. europæere i EU lever i landdistrikter, der trues af affolkning. Bevaring og udvikling af landdistrikter er et vigtigt mål for EU. I Danmark støttes en lang række landkommuner i Sønderjyllands, Ringkjøbing, Viborg og Nordjyllands Amter. Bornholms Amt, Samsø, Mors, Ærø, Læsø, Langeland og 27 små øer får også hjælp.

LUFTFOTO: JAN KOFOD WINTHER

Følgende danske øer får tilskud fra EU:

Agersø, Aksø, Anholt, Avernakø, Baagø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Langeland, Lyø, Læsø, Mandø, Mors, Nekselø, Omø, Orø, Samsø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø, Ærø, Aarø.

Fra 1994-99 udgør de samlede EU-midler til strukturfondene ca. 1.200 mia. kr. Det svarer i gennemsnit til ca. 200 mia. kr. om året - eller samme beløb, som der kan bygges godt 10 Storebæltsbroer for.

STRUKTURFONDENE I DE KOMMENDE ÅR

De fleste penge fra strukturfondene går til Irland og de sydeuropæiske lande. Midlerne i den nyoprettede Samhørighedsfond, der fra 1994 støtter projekter om miljø, veje m.v. går udelukkende til Spanien, Portugal, Grækenland og Irland. Fondenes hovedmål er da også at udligne forskellene mellem de rige og fattige lande i EU. (Se budgetopstilling side 15).

Betingelser for støtte

Der er flere betingelser for støtte fra EU's strukturfonde.

EU's penge skal supplere de penge, som staten, amter og kommuner i forvejen betaler. EU-støtten må ikke træde i stedet for det enkelte lands egen støtte.

Princippet om nærhed betyder, at det er de enkelte lande, amterne og kommunerne - og ikke EU - der afgør, hvor der er størst behov for at sætte aktiviteter og udviklingsprogrammer i gang.

Amter og kommuner skal være med i alle faser af et projekt. Den praktiske administration af midlerne ligger i stor udstrækning i amterne, Københavns og Frederiksberg Kommuner. Den regionale administration er med til at sikre, at programmerne udformes efter de lokale behov. Amtet, kommunerne, arbejdsmarkedets parter, Arbejdsformidlingen og uddannelsesinstitutionerne går sammen om at lave planer, der både sigter mod udvikling og øget beskæftigelse.

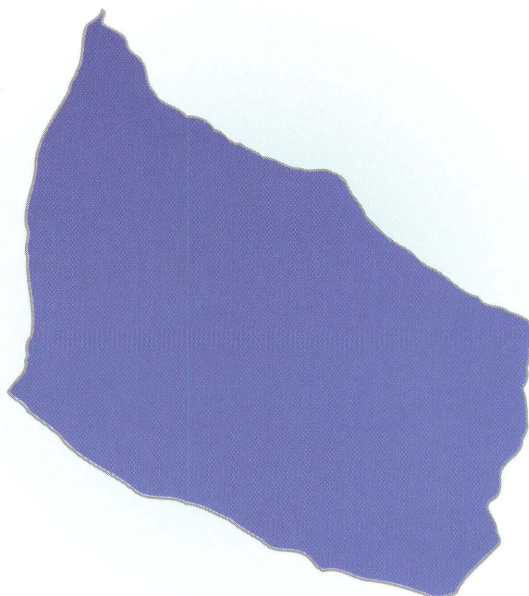
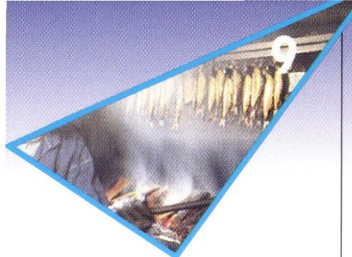
Irland og de sydeuropæiske lande modtager flest penge fra EU's strukturfonde. Her genopføres en kanal i Nordirland, der forbinder Shannon-floden med store sø-områder.

FOTO: LEVERET AF EUROPA-KOMMISSIONEN

BORNHOLMS AMT

Indbyggere:	45.067
Driftsbudget (mia. kr.)	0,475
Ledige i pct.:	13,5
Kommuner:	5
(1993-tal)	

“Østersøens hjerte, hvorfra pulsslagene udgår - som Nordeuropas rød-grønne jordbær i lighed med den “gule banan” i Syd- og Vesteuropa med de erhvervsmæssige vækstcentre fra Italien til London”.

Sådan vil Bornholm gerne opfatte sig selv. Og det var faktisk sådan, statsminister Poul Nyrup Rasmussen omtalte øen under sin valgturné, der begyndte på Bornholm i sommeren 1993.

Men perlen i Østersøen og dens fem kommuner kan ikke klare sig ved egen hjælp. Der er behov for fløde til jordbærret i form af tilskud udefra. Støtte fra EU og den danske stat. Bornholms største problemer er affolkning, arbejdsløshed på grund af nedgangen i landbrug og fiskeri samt en uheldig aldersstruktur med mange ældre.

EU har fået øjnene op for Bornholms problemer, og i de seneste år er der strømmet mange EU-kroner til øen for at sikre erhvervsudviklingen og bekæmpe arbejdsløsheden.

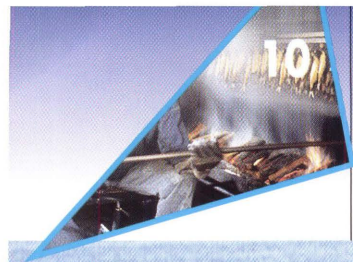

FOTO: LEVERET AF BORNHOLMS VELKOMSTCENTER.

Kontrasternes ø med stejle klipper og fine sandstrande.

EKSEMPLER PÅ EU-STØTTEDE PROJEKTER

Bornholms Amt har siden 1989 haft et EU-sekretariat, som bl.a. rådgiver om EU's støtteordninger samt udarbejder og administrerer regionale programmer.

Sammen med 32 andre danske øer var Bornholm i årene 1989-93 udpeget som særligt støtteberettiget område under EU's såkaldte Mål 5b-program. Det er et støtteprogram, der via Regionalfonden, Socialfonden og Landbrugsfonden giver tilskud til øer med erhvervsaktive lokalsamfund. Målet er at fastholde udviklingen i de primære erhverv, landbrug og fiskeri, styrke små og mellemstore virksomheder og fremme turismen.

Det bornholmske erhvervsliv og øens offentlige institutioner har haft stort udbytte af ordningen. Tilsammen har Bornholm hentet 73 mio. EU-kroner hjem under Mål 5b-programmet, fordelt med 31,3 mio. kr. fra Regionalfonden, 10,1 mio. kr. fra Landbrugsfonden og 31,6 mio. kr. fra Socialfonden.

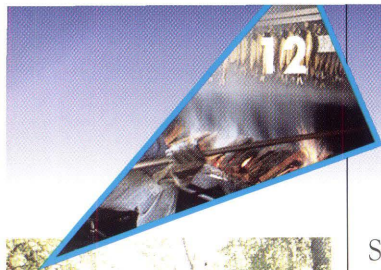

FOTO: LEVERET AF BORNHOLMS VELKOMSTCENTER.

EU giver tilskud til udvikling af landboturisme.

Derudover har den danske stat ydet en medfinansieringshjælp på 27,7 mio. kr. - nemlig 17,6 mio. kr. gennem Erhvervsfremmeloven og 10,1 mio. kr. fra Landbrugs- og Fiskeriministeriet.

Sammenlagt har det bornholmske samfund således fået en kapitaltilførsel på godt 100 mio. kr. under Mål 5b-programmet.

Bornholm som "grøn ø".
Det sker bl.a. via tilskud fra
EU til naturpleje.

"Ren strand - aktiv strand"
er navnet på et
beskæftigelsesprojekt, hvor
der uddannes strandguider
med EU-støtte.

Som eksempler på støttede projekter under Regionalfondene kan nævnes: Oprettelse af Bornholms Turistvelkomstcenter, renovering og modernisering af 12 hoteller og pensionater, produktudvikling, rampe og landgangsbro på Rønne Havn, cykelsti i Østre Sømark, markedsføring af Bornholm som turistmål og indretning af Hjorts Stentøjsfabrik til arbejdende museum.

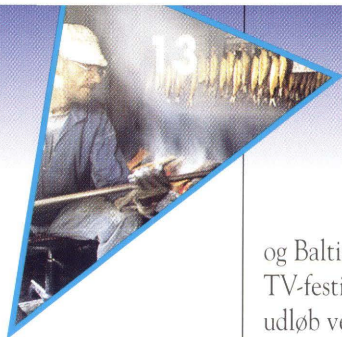
Fra EU's Landbrugsfond har flere landmænd fået tilskud til omstilling af produktionen ved tilplantning af juletræer og indretning af ferielejligheder til turister.

Socialfondene har bl.a. ydet tilskud til adskillige uddannelses- og beskæftigelsesprojekter: Livet i Fiskeindustrien, Ren Strand - Aktiv Strand, Aktiv Naturturisme, Baltic Trend og nedrivning af gamle landbrugsbygninger.

I de seneste år har Bornholm også været omfattet af de to regionale EU-programmer INTERREG og LEADER.

INTERREG-programmet gav ca. 16 mio.kr. til at fremme samhandlen og samarbejdet i Østersø-regionen, primært med de baltiske stater og Polen. Nogle af de støttede projekter er Baltisk Hus under Bornholms Erhvervsråd

og Baltisk Medie Center. Der blev også ydet tilskud til Baltisk Film og TV-festival og til markedsføring af Bornholm i Baltikum. Programmet udløb ved udgangen af 1993.

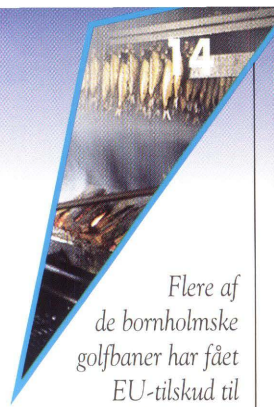
LEADER-programmet støtter den erhvervsmæssige udvikling i land-distrikterne. Herfra modtog Bornholm ca. 5,6 mio. kr. til bl.a. oprettelse og drift af Landbrugets Udviklings- og Innovationscenter (LUIC), som yder konsulentbistand til alternative produktionsgrene i landbruget, f.eks. Aktiv Landboferie. Programmet udløb i april 1994.

INTERREG og LEADER programmerne ventes at blive genoptaget. Og Bornholm er også igen udpeget som Mål 5b-område i perioden 1994 til 1999.

Det er ikke kun strukturfondene, Bornholm nyder godt af. Blandt andre større tilskud kan nævnes 23 mio. kr. til BIOGRAF Danmark Fonden fra EU-forskningsprogrammet ECLAIR. Og det såkaldte SAPIC-program har givet 600.000 kr. til Bornholms samarbejde i energi- og miljøspørgsmål med øgruppen Western Isles ud for Skotland og den græske ø Lesbos.

FOTO: LEVERET AF BORNHOLMS VELKOMSTCENTER.

Flere af de bornholmske golfbaner har fået EU-tilskud til udvidelse og forbedringer.

FOTO: LEVERET AF BORNHOLMS VELKOMSTCENTER.

Amtets tekniske forvaltning har indledt et samarbejde om planlægnings-systemer med Galway Amt i Irland og Ostroloka Amt i Polen. Hertil yder EU's såkaldte OUVERTURE-program et tilskud på 350.000 kr.

Bornholms Amt satser i det hele taget på et aktivt internationalt samarbejde, specielt med lande i det tidligere Østeuropa. Amtet har således særlige venskabs- og samarbejdsforbindelser med øen Rügen i Tyskland, Slupsk i Polen, Kretinga i Litauen, Jurmala i Letland og Saaremaa i Estland. Samarbejdet foregik oprindeligt på det mere kulturelle og mellemfolkelige plan, men er siden blevet udvidet til også at omfatte konkrete erhvervsmæssige tiltag.

Fremhæves skal i den forbindelse, at Bornholm siden 1992 har dannet rammen om mange forskellige efteruddannelser, målrettet mod befolkningen i Polens Østersøprovinser, de baltiske lande samt de to russiske byer Skt. Petersborg og Kaliningrad. Den danske stat har bevilget 100 mio. kr. til uddannelse af baltere på Bornholm i perioden 1992-96.

Amtsrådsforeningen i Danmark
Landemærket 10,
Postbox 1144, 1010 København K
Telefon 33 91 21 61
Telefax 33 11 21 15

Bornholms Amt
Ullasvej 23
3700 Rønne
Telefon 56 95 60 00

Europa-Kommissionen
Repræsentation i Danmark
Østergade 61, Postbox 144, 1004 København K
Telefon 33 14 41 40
Telefax 33 11 12 03

STRUKTURFONDENE 1994-1999

FORDELING AF EU'S STRUKTURFONDSBEVILLINGER. 1994-1999. HELE EU

		i ECU	i Kr. (1 ECU = 7,50 kr.)
Mål 1.	Strukturtilpasning i tilbagestående områder.	96,346 mia.	722,6 mia.
Mål 2.	Omstilling i de regioner, der er hårdt ramt af den industrielle tilbagegang.	15,316 mia.	144,9 mia.
Mål 3. og 4.	Bekæmpelse af langtidsledighed og fremme af den erhvervmæssige integrering af unge og personer, som er udsat for udelukkelse fra arbejdsmarkedet.	15,840 mia.	118,8 mia.
Mål 5a.	Tilpasning af landbrugs- og fiskeristrukturerne.	6,143 mia.	46,1 mia.
Mål 5b.	Landdistrikternes udvikling.	6,296 mia.	47,2 mia.
	Til overgangs- og innovationsforanstaltninger.	1,530 mia.	11,5 mia.
	Ialt	141,471 mia.	1.061,1 mia.

VEJLEDENDE FORDELING MELLEM MEDLEMSSTATERNE. DANMARK.

Mål 2.	1994-1996	56 mio.	420 mio.
Mål 3 og 4.	1994-1999	301 mio.	2.250 mio.
Mål 5b.	1994-1999	54 mio.	405 mio.

BEFOLKNING I DE STØTTEBERETTIGEDE OMRÅDER. (Grækenland, Irland og Portugal er fuldt støtteberettigede under mål 1.)

		B	DK	D	E	F	I	L	NL	UK	EU ialt
Mål 2	i 1000 indbyggere	14000	440	7000	7900	14600	6300	130	2600	17700	58100
1994-1996	i % af den samlede befolkning	14,0	8,8	8,8	20,3	25,9	10,8	34,2	17,3	31,0	16,8
Mål 5b	i 1000 indbyggere	448	360	7725	1731	9759	4827	30	800	2841	28523
1994-1999	i % af den samlede befolkning	4,5	7	9,6	4,4	17,3	8,4	7,8	5,4	4,9	8,2

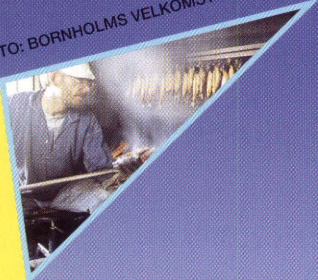
BEVILLINGER FOR STRUKTURFONDENE. (I MIO. ECU).

	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	P	UK	EU ialt
Mål 1 1994-99	730	-	13640	13980	26300	2190	5620	14860	-	150	13980	2360	x
Mål 2 1994-96	160	56	733	-	1130	1765	-	684	7	300	-	2142	x
Mål 3 og 4 1994-99 (1)	465	301	1942	-	1843	3203	-	1715	23	1079	-	3377	x
Mål 5b 1994-99	77	54	1227	-	664	2238	-	901	6	150	-	817	x

1) Eksklusiv de beløb, der er afsat til mål 1-regionerne.

Der er tale om en vejledende fordeling mellem medlemsstaterne, og den gælder støtterammerne for mål 1-4 og 5b.

FORSIDEFOTO: BORNHOLMS VELKOMSTCENTER

Udgivet af
Europa-Kommissionen
Repræsentation i Danmark

i samarbejde med
Amterne i Danmark,
Københavns og Frederiksberg Kommuner

Maj 1994